

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Zapis stenograficzny
(1603)

116. posiedzenie
Komisji Spraw Zagranicznych
w dniu 25 maja 2010 r.

VII kadencja

Porządek obrad:

1. Rozpatrzenie ustawy o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białorusi o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Warszawie dnia 12 lutego 2010 r. (druk senacki nr 881, druki sejmowe nr 2990 i 3072).

(Początek posiedzenia o godzinie 19 minut 02)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Leon Kieres)

Przewodniczący Leon Kieres:

Otwieram sto szesnaste posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych Senatu siódmej kadencji.

W porządku obrad jest jeden punkt: rozpatrzenie ustawy o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republik Białorusi o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Warszawie dnia 12 lutego 2010 r., druk senacki nr 881, druki sejmowe nr 2990 i 3072.

Ustawa będzie rozpatrywana w trybie pilnym na najbliższym, czyli pięćdziesiątym piątym, posiedzeniu Senatu.

Witam bardzo serdecznie pana Zbigniewa Czecha, zastępcę dyrektora Departamentu Prawno-Traktatowego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, oraz pana Macieja Krycha, zastępcę dyrektora Departamentu Konsularnego w MSZ. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji reprezentuje pan minister Piotr Stachańczyk – serdecznie witam. Jeśli chodzi o legislatorów, to jest z nami pan Szymon Giderewicz, którego także serdecznie witam.

Jeśli chodzi o zreferowanie, to bardzo proszę o zabranie głosu pana Piotra Stachańczyka, podsekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji.

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji
Piotr Stachańczyk:**

Dziękuję bardzo.

Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Chciałbym w imieniu Rady Ministrów przedstawić projekt ustawy w sprawie ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białorusi o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Warszawie 12 lutego 2010 r.

Jest to klasyczna ustawa ratyfikacyjna. Konieczność ratyfikacji za zgodą wyrażoną w ustawie wynika z faktu, że umowa zawarta między Polską a Białorusią dotyczy kwestii, które w naszym kraju regulują przepisy ustawowe, a mianowicie ustawa z 2003 r. o cudzoziemcach.

Jeśli chodzi o samą umowę, to ma ona służyć ułatwieniu przekraczania granicy przez osoby zamieszkujące na obszarze przygranicznym, co ma spowodować ożywienie kontaktów gospodarczych, kulturalnych, kontaktów z rodzinami, ułatwienie odwiedzania

miejsce pamięci o osób bliskich. Ta umowa będzie miała szczególne znaczenie zarówno dla mniejszości polskiej, tak licznie zamieszkującej okolice Grodna i Brześcia, jak i dla mniejszości białoruskiej, zamieszkującej na terenie województwa podlaskiego.

Umowa była przedmiotem praktycznie dwuletnich negocjacji ze stroną białoruską i została podpisana 12 lutego w trakcie wizyty ministra Martynowa w Warszawie. Jest ona oparta na przepisach prawa unijnego, a mianowicie na rozporządzeniu nr 1931/2006, które wyznacza zasady małego ruchu granicznego na zewnętrznych granicach Unii Europejskiej. Jest to druga z kolei umowa podpisana przez Polskę, po umowie z Ukrainą, która została przyjęta i wprowadzona w życie w połowie zeszłego roku.

Jeśli chodzi o zakres terytorialny, to po wejściu w życie umowy mały ruch graniczny z Białorusią będzie obejmować dziewięćdziesiąt trzy gminy i miasta województw lubelskiego, podlaskiego i mazowieckiego, zamieszkałe przez pięćset dziewięćdziesiąt tysięcy mieszkańców, chodzi między innymi o Białą Podlaską, Augustów, Bielsk Podlaski, Hajnówkę, Sokółkę i Siemiatycze. Po stronie białoruskiej będzie to osiemdziesiąt dziewięć sielsowietów i miast, z około milionem stoma tysiącami mieszkańców, w tym mieszkańcami Brześcia i Grodna.

Różnica między tą umową a umową ukraińską jest taka, że w umowie ukraińskiej wymieniono wszystkie miasta, wsie i przysiółki, które obejmowała umowa, w załączniku zaś do tej umowy są wymienione jednostki podziału administracyjnego obu krajów objęte tą umową.

Jest to umowa, tak jak powiedziałem, oparta na rozporządzeniu nr 1931, a więc na modelu „30+”, jeśli chodzi odległość od granicy. Są to więc jednostki administracyjne, które znajdują się na obszarze do 30 km od granicy, a w szczególnych przypadkach – kiedy ich terytorium zaczyna się w obrębie tych 30 km – na obszarze do 50 km od linii granicy.

Zezwolenia na przekraczanie granicy będą wydawać polskie konsulaty w Brześciu i Grodnie, a obywatelom polskim – konsulaty białoruskie w Białymstoku i Białej Podlaskiej. Wymogiem uzyskania zezwolenia będzie udokumentowane miejsce zamieszkania w strefie przygranicznej przez okres nie krótszy niż trzy lata. Zezwolenie będzie uprawniało do wielokrotnego przekraczania granicy i przebywania w tejże strefie przygranicznej przez okres do dziewięćdziesięciu dni w ciągu pół roku, licząc od daty pierwszego wjazdu, czyli będzie tak, jak dzisiaj jest w przypadku wjazdów na podstawie tak zwanych wiz schengen-skich. Opłata za przyjęcie i rozpatrzenie wniosku wyniesie 20 euro, a zwolnione z niej będą osoby niepełnosprawne, emeryci, renciści oraz dzieci do lat osiemnastu.

Działanie umowy z Ukrainą pokazało, że jest duże zainteresowanie, bo już setki tysięcy osób przekraczają granicę na podstawie kart małego ruchu granicznego. Na tej podstawie można sądzić, że realizacja tej umowy będzie cieszyła się zainteresowaniem i będziemy mieli do czynienia z dużym napływem wniosków. Przy czym myślę, że będzie znaczny napływ tych wniosków po stronie polskiej. Na granicy ukraińskiej nie ma takiej sytuacji, bo Polacy mogą jeździć na Ukrainę na podstawie paszportu, bez wizy, więc nie ma zainteresowania kartami małego ruchu granicznego. Jeśli zaś chodzi o tę umowę, to oczekujemy, że Polacy mieszkający na obszarze przygranicznym będą jak najbardziej zainteresowani uzyskiwaniem tego typu zezwoleń.

Jeśli chodzi o realny termin wejścia umowy w życie, to w naszej ocenie – czy raczej w ocenie przede wszystkim Ministerstwa Spraw Zagranicznych – będzie to początek przyszłego roku, ponieważ musi ona być ratyfikowana przez władze białoruskie, a białoruski parlament działa podczas sesji i prawdopodobnie rozpatrzy tę umowę na sesji w październi-

ku bieżącego roku. Po decyzji parlamentu potrzebne będzie ratyfikowanie umowy przez prezydenta Białorusi, następnie będzie wymiana dokumentów i trzydzieści dni od daty przyjęcia późniejszego dokumentu umowa wejdzie w życie. W związku z tym, według dzisiejszych szacunków, stanie się to w styczniu, lutym roku 2011.

Jeśli chodzi o wykonanie umowy, to zarówno Ministerstwo Spraw Zagranicznych, jak i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji dysponują w tym roku w swoich budżetach środkami na przygotowanie się do wdrożenia tej umowy, a w planach budżetowych na rok przyszły przewidują środki na jej realizację, czyli będą je posiadały. Dziękuję.

Przewodniczący Leon Kieres:

Dziękuję, Panie Ministrze.

A teraz głos zabierze przedstawiciel Ministerstwa Spraw Zagranicznych, pan dyrektor Maciej Krych lub pan dyrektor Zbigniew Czech, bardzo proszę.

**Zastępca Dyrektora Departamentu Prawno-Traktatowego
w Ministerstwie Spraw Zagranicznych
Zbigniew Czech:**

Nie mam już nic do dodania, ponieważ pan minister powiedział chyba wszystko. Wyjaśnił również, dlaczego został wybrany taki tryb związania się przez Rzeczpospolitą tą umową, czyli tryb dużej ratyfikacji. Dziękuję.

Przewodniczący Leon Kieres:

Dziękuję, Panie Dyrektorze.

Otwieram dyskusję.

Pan senator Klimowicz, bardzo proszę.

Senator Paweł Klimowicz:

Dziękuję, Panie Przewodniczący.

Ja mam tylko pytanie, jakie są konsekwencje, jeżeli obywatel znajdzie się poza strefą wskazaną z jednej czy z drugiej strony. Dziękuję.

Przewodniczący Leon Kieres:

Czy jesteśmy organizacyjnie przygotowani na sytuację, kiedy te osoby będą przekraczać tę strefę 30 lub 50 km?

Pan minister Stachańczyk, proszę bardzo.

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji
Piotr Stachańczyk:**

Jeśli chodzi o przekroczenie strefy na terytorium Polski, to ta osoba będzie zobowiązana do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, bo jej pobyt na tym

terenie będzie de facto nielegalny, nie będzie miała prawa przebywać na tym terenie, poza granicami tego obszaru. Ponieważ jednak zasadniczo przekroczenia tego typu kwalifikuje się jako przekroczenia mniejszej rangi, nie będzie to, w mojej ocenie, decyzja o wydaleniu, tylko będzie to decyzja prostsza, o zobowiązaniu do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, to znaczy człowiek będzie wyjeżdżał sam. Aczkolwiek praktyka z granicy ukraińskiej i działania umowy – tu może wyjdę trochę dalej – już prawie od roku pokazują, że praktycznie nie ma takich przypadków, a ludzie, którzy uzyskują tego typu zezwolenia, bardzo dokładnie wiedzą, po co je uzyskują i na jakim obszarze mogą przebywać. Nasze służby nie spotykają się z tego typu przykładami przekraczania terytorium. Nie znam zaś odpowiedzi na pytanie, jaka będzie praktyka władz białoruskich, jakie jest białoruskie prawo, aczkolwiek podejrzewam, że będzie podobnie, to znaczy taki pobyt będzie traktowany jako nielegalny, bo on taki w tym momencie będzie, i takie osoby będą zawracane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Z tego, co wiem, taką informację będziemy mieli wtedy, kiedy ta umowa wejdzie w życie. Ta informacja po wymianie między stronami znajdzie się w MSZ, a Ministerstwo Spraw Zagranicznych, informując o wejściu w życie umowy, a więc o tym, kiedy ona wejdzie w życie, jakie są warunki do spełnienia, będzie informować naszych obywateli o tym, jakie są konsekwencje złamania reguł tej umowy.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Przewodniczący Leon Kieres:

Tak, tak, oczywiście, bardzo proszę, pan senator Klimowicz.

Senator Paweł Klimowicz:

Dziękuję bardzo.

Wydaje mi się, że dobrze by było, gdybyśmy takie informacje mieli przed podjęciem decyzji. Mam nadzieję, że to nie będą jakieś drastyczne konsekwencje, niemniej jednak chodzi o zasadę, że jeżeli wyrażamy na coś zgodę, to wiemy wcześniej, jakie są warunki, a nie dopiero wtedy, kiedy to wchodzi w życie. Dziękuję.

Przewodniczący Leon Kieres:

Pan marszałek Cimoszewicz, proszę.

Senator Włodzimierz Cimoszewicz:

Dziękuję bardzo.

Ja chcę powiedzieć coś, co pewnie jest dość oczywiste, a mianowicie, że jest ogromne oczekiwanie zarówno na tę umowę, jak i na liberalizację warunków przekraczania granicy polsko-białoruskiej. Nie mam najmniejszych wątpliwości, że bardzo wielu obywateli naszego kraju wystąpi o odpowiednie dokumenty, odpowiednie zezwolenia. Chcę jednocześnie wyrazić pewne rozczarowanie, że ta umowa nie zdoła zapewne wejść w życie przed sezonem letnim, pewnie nawet przed 1 listopada, dniem Wszystkich Świętych. Tak więc czy to, co pan minister Stachańczyk powiedział o początku przyszłego roku, wynika z naszej wiedzy o tym, że parlament białoruski na

pewno wcześniej się tym nie zajmie, czy jest to po prostu bardziej prawdopodobny scenariusz?

Przewodniczący Leon Kieres:

Przedstawiciel MZS czy pan minister?
Proszę bardzo.

**Zastępca Dyrektora Departamentu Prawno-Traktatowego
w Ministerstwie Spraw Zagranicznych
Zbigniew Czech:**

Dziękuję, Panie Senatorze, za to pytanie.

To są informacje otrzymane z naszej ambasady w Mińsku, dziś nie jesteśmy w stanie powiedzieć, czy parlament białoruski zajmie się wcześniej ustawą ratyfikacyjną tej umowy. Nasza wiedza jest taka, że najbliższa sesja zaczyna się jesienią, w październiku i wtedy parlament ma zająć się tą umową. Oczywiście jest prawna możliwość zwołania sesji tylko i wyłącznie w celu zajęcia się pewnymi sprawami, ale nie wiemy, czy ta umowa jest przedmiotem jakichkolwiek konsultacji, które uprawniałyby zwołanie tego typu sesji.

Przewodniczący Leon Kieres:

Pan senator Cimoszewicz, proszę bardzo.

Senator Włodzimierz Cimoszewicz:

Ja mam w takim razie pewną sugestię. Nie chcę tego w tej chwili narzucać, ale dobrze byłoby to dosyć szybko przekonsultować i rozważyć. Mianowicie, jeśli Senat wyrazi zgodę na przyjęcie tej ustawy, to czy nie moglibyśmy jako Senat przyjąć bardzo nieformalnego apelu i zwrócić się do parlamentu białoruskiego o szybkie jej rozpatrzenie, tak aby nasi obywatele mogli korzystać z dobrodziejstw umowy jak najwcześniej?

Przewodniczący Leon Kieres:

Ja rozmawiałem z ambasadorem Republiki Białorusi w Warszawie na temat współpracy międzyparlamentarnej. Pan ambasador także był zainteresowany spotkaniami komisji spraw zagranicznych i ich przewodniczących, mogą to wykorzystać, w sensie pozytywnym, i zwrócić się do pana ambasadora albo za pośrednictwem pana ambasadora do komisji spraw zagranicznych parlamentu Białorusi, żeby parlament przychylnie odniósł się do tego, co obydwie rządy wynegocjowały.

Proszę bardzo, czy są jeszcze jakieś uwagi, pytania? Nie ma.

Zamykam dyskusję.

Proszę państwa, kto jest za podjęciem uchwały w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie przez prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białorusi o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Warszawie dnia 12 lutego 2010 r.? Oczywiście była-

by to uchwała rekomendująca podjęcie ustawy przez Wysoki Senat. Kto jest za? Proszę podnieść rękę. (7)

Dziękuję bardzo.

Jeszcze sprawozdawca...

Panie Marszałku, to jest pana okręg wyborczy, ta granica... Bardzo proszę, pan Włodzimierz Cimoszewicz.

Czy są inne zgłoszenia? Nie ma.

Pan marszałek Cimoszewicz będzie naszym sprawozdawcą. Dziękuję.

Dziękuję zaproszonym gościom za udział w posiedzeniu.

Zamykam posiedzenie komisji.

Za piętnaście minut otworzę kolejne posiedzenie komisji.

(Koniec posiedzenia o godzinie 19 minut 17)

Kancelaria Senatu

Opracowanie i publikacja:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk: Biuro Informatyki, Dział Edycji i Poligrafii

Nakład: 5 egz.

ISSN 1643-2851